

Kommunene
Fylkeskommunene
Fylkesmennene

Deres ref

Vår ref
18/3540-23

Dato
13. mars 2019

Ikrafttredelse av endringer i plan- og bygningsloven om håndtering av overvann i arealplanleggingen

Det er vedtatt endringer i plan- og bygningsloven ved lov 8. mars 2019 nr. 5. Endringene trådte i kraft samme dag. Bakgrunnen for lovendringene er omtalt i Prop. 32 L (2018-2019), og i Innst. 159 L (2018-2019) fra Stortingets kommunal- og forvaltningskomite.

1. Bedre håndtering av overvann i arealplaner

Plan- og bygningsloven er endret for å legge til rette for en bedre håndtering av overvann i arealplanleggingen. Endringene følger opp Overvannsutvalgets forslag til lovendringer slik de fremgår av NOU 2015:16. Kommunene vil med endringene få flere muligheter og en tydeligere hjemmel til å ta i bruk kommuneplaner og reguleringsplaner for å ivareta hensynet til vanndisponering.

I stortingsmeldingen om klimatilpasning, Meld. St. 33 (2012-2013), påpekes det at plan- og bygningsloven er det viktigste virkemidlet kommunene har for å sikre at det tas tilstrekkelig hensyn til håndtering av økte mengder overvann. I tillegg uttales det at loven gir kommunene gode muligheter for å legge til rette for en god håndtering av overvann ved planlegging og nybygging i byer og tettbebyggelser.

Målene for overvannshåndtering er å forebygge skade på byggverk, helse og miljø, og å utnytte overvann som ressurs. Det er kommunene som har hovedansvar for overvannshåndtering. Flere myndigheter forvalter imidlertid regelverk og er ansvarlig for rammebetingelsene som gjelder for kommunenes håndtering av overvann i tettbygde områder.

2. Nærmere om endringene i plan- og bygningsloven

§ 1-8 femte ledd

I plan- og bygningsloven § 1-8 femte ledd er det lagt inn en presisering om at kommunene skal kunne ta hensyn til «vassdragets kapasitet» når den fastsetter en byggegrense på inntil 100 meter langs vassdrag. Konkretiseringen av hensynet til «vassdragets kapasitet» skal gi kommunene en vid hjemmel til å forby tiltak som kan få negativ betydning for vassdragets evne til å avlede overflatevann. Primært er det tenkt på tiltak som kan påvirke vannstanden ved en gitt vannføring, eller som kan påvirke strømningsmønsteret slik at faren for erosjon øker. Relevante eksempler er lukking eller annen innsnevring av elveløpet gjennom bygging over eller på sidene, inkludert utfyllinger. Det vil også være aktuelt å forby tiltak som øker avrenningen til vassdraget. Sentralt med lovendringen er at behovet for restriksjoner skal vurderes, ikke at det skal fastsettes grenser langs ethvert vassdrag.

§ 3-1 første ledd bokstav g

I plan- og bygningsloven § 3-1 første ledd bokstav g er det lagt inn en presisering for å klargjøre at klimahensyn omfatter både reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til forventede klimaendringer. Endringen er hovedsakelig pedagogisk begrunnet. Slik bestemmelsen lød tidligere var den generelt formulert, samtidig som det var fremhevet at klimahensyn skulle tas gjennom planers løsninger for energiforsyning og for areal og transport. Reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til forventede klimaendringer var relevante hensyn også tidligere, og gjennom endringen fremheves dette i lovteksten.

§ 3-1 første ledd bokstav i

Det er innført en ny bestemmelse i plan- og bygningsloven § 3-1 første ledd bokstav i hvor det presiseres at kommunene skal legge til rette for en helhetlig forvaltning av vannets kretsløp, med nødvendig infrastruktur. Planlegging skal med dette ta hensyn til planers innvirkning på vannbalanse og andre vannrelaterte miljøforhold. Helhetlig forvaltning vil kunne omfatte bruk av vann som ressurs for byutvikling, rekreasjon, helsefremmende tiltak og andre økosystemtjenester, samt ha som formål og naturlig konsekvens at skadepotensialet ved nedbør synliggjøres. Bestemmelsen må ses i sammenheng med det nye underformålet «Overvannstiltak, infiltrasjon/fordrøyning/avledning» til plan- og bygningsloven § 11-7 andre ledd nr. 3 i kart- og planforskriften vedlegg I bokstav A. Det er også viktig at planlegging omfatter nødvendig infrastruktur, slik som ledninger for vann og avløp, systemer for håndtering av overvann og andre elementer som skal ivaretas på planleggingsstadiet.

NVE har fått ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi) og veiledning til kommunal arealplanlegging.

§ 11-9 første ledd nr. 3

For å fremme en helhetlig forvaltning av vann som sentral oppgave i planleggingen, er det vedtatt en endring av plan- og bygningsloven § 11-9 første ledd nr. 3 slik at det kan stilles

krav til nærmere angitte løsninger for «avrenning» i kommuneplanens arealdel. Hensikten er å styrke mulighetene for helhetlig forvaltning av vann i oversiktsplanleggingen. Bestemmelsen vil med endringen kunne dekke både mengde, hastighet og kvalitet på avrenning. Dette kan skje gjennom bestemmelser med tak for tilførsel av overvann til ledningsnett, om at nye tette flater kompenseres gjennom fordrøyningsiltak, eller at det skal velges permeable dekker i visse områder.

Med hilsen

Jarle Jensen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Veslemøy Faafeng
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer